

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

1504 гр. София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ № 82

телефон: + 359 292 26511; факс: 359 2 944 1657; имейл: rnda@armf.bg

РЕЦЕНЗИЯ

от професор доктор на науките Митко Русев Стойков

Военна академия “Георги Стойков Раковски”

на дисертационния труд на майор **Владислав Славов**

на тема: **„Подходи и механизми на Служба „Военна полиция”**

**за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти
на територията на Република България”,**

представена за защита за процедура по придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство" (Отбрана и национална сигурност), област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана", професионално направление 9.1. „Национална сигурност"

Основание: Заповед на Началника на ВА „Г. С. Раковски“ № СИ-29-РД03-98 от 29.05.2020 г. за участие в научно жури защита на дисертационния труд

23.06.2020 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Началото на всяка от последните години бележи нова динамика на промените в големите геополитически пространства. Ескалира противопоставянето между водещите държави в света, особен акцент получава реакцията на прояви на неразрешени вътрешни и регионални проблеми на сигурността. Задълбочава се политическото, икономическото и военното противопоставяне в противовес на разширяващата се глобализация, обвързаност и зависимост на междудържавните взаимоотношения.

В съвременното пространство на международните отношения и обществени възприятия устойчиво се настаняват нови заплахи и форми на ескалиращо противопоставяне между водещите играчи в света, съпътствани от надпревара в развитието на въоръженията, икономически и политически санкции, митнически войни, биологични и вирусни опасности, зарази, екологични опасности, които способстват за изостряне и повишаване непредвидимостта на последиците от локалните и регионалните конфликти, предизвикват повишена миграция и актове на тероризъм. Подобна нарастваща динамика на промени в средата за сигурност създава изострено усещане за задълбочаване на регионалната дестабилизация в ключови горещи райони и повишаване многообразието на малките и замразените конфликти в света и задълбочава размиването на границата между кризите, конфликтите и мира, задълбочава неопределеността, непредвидимостта и хаоса в промените на международните отношения.

Затова за учените в областта на националната сигурност не е изненада нарастващият брой фалирала държави, които изпитват непрекъснато задълбочаващо се влияние на външни фактори, като държави и недържавни формирания - политически, икономически и финансови, радикализирани общности, терористични

групировки, трансгранична престъпност, чиято цел е не само оказване на влияние върху развитието, но и непосредствено участие във военни конфликти в нестабилните региони. Успешното и ефективно противодействие на заплахите за сигурността изисква дългосрочно ангажиране на демократичната общност с оказване на политическа, военна, икономическа, административна помощ не само за локализиране и подпомагане на място, но и за ограничаване разпространението на негативното влияние на кризите и конфликтите в други региони.

Стремежът на държавите е постоянно разнообразяване и усъвършенстване способностите на въоръжените сили за гарантиране защитата на националната сигурност и оказване помощ на държавите в кризисните региони. Съвременните способности на военнополойските сили позволяват тяхното използване за участие в решаването на комплексни военни, полицейски, правопримолжни, охранителни, логистични задачи в зони с висок потенциал за провеждане на бойни действия. Като неделима част от въоръжените сили, Служба „Военна полиция” на Република България участва успешно в редица мисии в горещи точки. Предвид потенциалът с който разполага, тя би могла да се използва много по-активно самостоятелно и във взаимодействие в националните рамки на Системата за защита на националната сигурност, включително и за опазване на обществения ред и сигурността на обществото, а така също при провеждане на операции по сигурността в съюзен и международен формат.

Актуалността на изследваната тема е провокирана от задълбочаващата се потребност от целенасочени научни и научнопримолжни изследвания, насочени към за усъвършенстване способностите и оперативното използване на военната полиция, а така също и към анализ, обобщаване и оценка на придобития от службата национален и международен опит. Съществува необходимост от постоянна актуализация и усъвършенстване на правно-нормативната регламентация на

отговорностите на военната полиция, затова прилагането на научноизследователски подход би допринесъл за повишаване на обосноваността и планомерността на изграждането на нейните способности и повишаване на оперативността. Подходът би способствал и за научнообосновано целенасочено повишаване на подготовката и разширяване на предметната област на използването на военнопололицейски сили в областта на отбраната и сигурността за гарантиране безопасността на използвания в съюзните операции формат на многонационални контингенти.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Структурата на дисертационния труд се състои от увод, три глави, общи изводи, заключение и библиография, с което съответства на изискванията на Военна академия за структуриране на подобни научни изследвания.

В увода са представени актуалността и значимостта на дисертационния труд, акцентирано е върху неговите основни параметри: обект, предмет, цел, решаваните научноизследователски задачи, работна хипотеза на изследването, периода на изследването и наложените ограничения. Формулировката на хипотезата и на задачите позволяват логическо структуриране на научно изследване със съответните изводи след всяка основна глава и в края на дисертационния труд.

В първата част е акцентирано върху последователно историческо описание на характеристиките на пребиваването на военни формирования на други страни на територията на Р България. За решаването на първата научноизследователска задача – изследване на правно-нормативната рамка за пребиваване на чуждестранни военни контингенти на територията на страната е анализиран историческия опит. Анализът започва с извеждане на основните характеристики на пребиваването на войски на Германия в периода до 09.09.1944 г., на войски на Съветския съюз от 09.09.1944 г. до края на 1947 г., на войски на Варшавския договор за провеждане на учения на

територията на България от 1955 г. до 1990 г. и завършва с пребиваването у нас на чуждестранни военни контингенти след 1990 г. С помощта на научноприложните инструменти на исторически и правно-нормативен анализ от прегледаните литературни източници са изведени основните особености, характеристики и поуки от практиката. В заключение на първа глава е са изведени основните характеристики на притежавания опит на Р България от пребиваване на чуждестранни военни контингенти и са разкрити връзките и ролята при участие в гарантирането на националната сигурност и суверенитета на държавата. Същевременно е оценено, че при недостатъчна международно-правна регулация неурегулирани остават правовия статут, правилата за поведение, задълженията и дисциплинарната отговорност на чуждестранните военни контингенти което на свой ред оказва силно влияние и последици върху историческото, финансовото, икономическото и военно развитие на страната. Негативното влияние на участието в дългосрочното блокова противопоставяне е оценено като прекалено ангажиращо за политиката, икономиката и изграждането на въоръжените сили. Изведено е, че равнопоставеността при участието в международни съюзи разширява отговорностите на държавата и същевременно подпомага гарантирането на независимостта, суверенитета, териториалната цялост и развитието на страната.

Във втората глава на изследването е решена втората задача на изследването – ролята на Служба „Военна полиция“ в системата за защита на национална сигурност. За целта е проследена нормативната обосновка на мястото на службата в системата за защита на националната сигурност. Разгледани са основите, същността, характеристиките и елементите на системата за защита на националната сигурност за да се определят ролята и мястото на военната полиция в нея. Акцентирано е върху изграждането, функциите, задачите и структурата на службата, планомерното изграждане на нейните способности и проблемите и подходите към повишаването

на оперативната ѝ съвместимост. За решаването на задачата са анализирани използваните източници, регламентиращи правно-нормативния статут военната полиция в страната, основни проблеми на изграждане и поддържане на военнополойскн способности и използването им на територията на страната в операции и мисии извън територията на страната до присъединяването на към НАТО. Изведена е потребността от своевременното и симултанното решаване множество проблеми, произтичащи от повишената динамика и обвързаността на промените в средата. Оценено е, че тяхното своевременно разрешаване би помогнало за постигане целите за подпомагане опазването на реда и сигурността в системата за отбрана, а също така за повишаване на общата оперативност на въоръжените сили. Заедно с останалите специализирани служби, способностите на военната полиция допринасят за повишаване на взаимодействието, комуникацията и като цяло за повишаване нивото на националната сигурност.

Третата глава на дисертационния труд е отделена от автора за решаване на няколко задачи- анализ на ролята, мястото и визията на НАТО за бъдещото развитие на военнополойските структури. В нея е включен анализ на резултатите от проведен компютърен експеримент за симулация на използване на служба „Военна полиция“ за охрана на наши и чуждестранни военнослужещи и разработване на препоръки за повишаване на нейната ефективност при охрана на чуждестранни военни контингенти на територията на Р България. Експериментът е насочен към усъвършенстване модела за работа на службата при противодействие на заплахи за националната сигурност, резултатите от него служат за основно доказателство на автора за състоятелността на работната хипотеза на дисертационното изследване. Препоръките от изведените предимства са разпределени в няколко области на способностите – политики, нормативна уредба и доктрини. В изводите към главата е подчертана необходимост от актуализиране на правно-нормативната уредба и от

разработване на тактики, техники и процедури за използване на сила при провеждане на съвместни операции с органите на МВР. Изведена е необходимост от усъвършенстване на нормативните основи на оперативно-издирвателната и контролно-охранителна дейност за избягване ситуации и инциденти в нарушение на обществения ред и щети върху критичната инфраструктура. Разкрита е възможност за използване на резултатите от експеримента за усъвършенстване изграждането на способностите на военната полиция, а също като мотивация за провеждане на бъдещи изследвания в предметната област.

Структурата и обемът на представената за рецензия дисертация съответстват на изискванията на Правилника развитие на академичния състав във Военна академия „Георги Стойков Раковски”.

3. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Представените от автора приноси на дисертационния труд могат да бъдат оценени и приети като постигнати самостоятелно. В научно-приложен аспект могат да бъдат приети теоретичните допълнения за ролята и мястото на Служба „Военна полиция“ за гарантиране сигурността на чужди контингенти на територията на Р България, обобщаването на опита и поуките от пребиваването на контингенти в страната. С приложна насоченост за научните изследвания могат да бъдат оценени изграденият модел за работа на военна полиция и разработването на оценки и препоръки за повишаване на институционалната функционалност на служба „Военна полиция“ Резултатите от научното изследване могат да се използват за усъвършенстване на държавната политика и нормативната уредба при изграждането и използването на военнопололицейски способности в областта на отбраната и сигурността.

4. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Коректното използване в дисертационния труд на референции към осемдесет и шест източници на информация в предметната област може да се приеме като достатъчно, особено предвид неговата правно-нормативна специфика. Източниците способстват за постигане на достатъчна литературна информираност, а постигнатите резултати свидетелстват за добри умения и компетентно използване от автора.

5. Оценка за автореферата

Форматът и съдържанието на автореферата съответстват на изискванията за представяне на научното изследване и постигнатите резултати във Военна академия. При наличие на време би могло да се помисли за по-балансираното представяне на трите основни части на дисертацията.

6. Оценка на публикациите по темата на дисертационния труд

Авторът притежава три публикации по темата на дисертационния труд, една от които на английски език.

7. Критични бележки и препоръки

Отправените препоръки са насочени за усвояване на допълнителни възможности за повишаване качеството на настоящото дисертационно изследване би могло да се подходи чрез повишаване прецизността при формулирането на някои от задължителните структурни елементи на организацията на научното изследване и на постигнатите резултати:

- **Равномерно разпределение значимостта и приносите на отделните части на научното изследване за решаването на научноизследователските задачи;**

- Прецизиране на ограниченията на изследването с цел избягване на прекомерен акцент върху текущата нормативна база при анализа и оценката на ролята и мястото на военната полиция в системата за национална сигурност и същевременно насочване на резултатите към приноси за повишаване способностите и на въоръжените сили;
- Прецизиране на текста на изводите и използваните в изследването научни подходи, методи и инструменти.

8. Лични впечатления

Не познавам добре лично докторанта. Притежаваните от него достъп до надеждна информация и достатъчно практическо участие в дейността на службата при опериране в предметната област на научното изследване, а така също добрата експертиза, демонстрирана в периода на разработването на дисертацията, биха послужили като допълнително потвърждение за притежаване на качества и възможности за самостоятелно разработване и защита на научен труд за придобиване на образователно научна степен „доктор“.

9. Заключение

Представеният за рецензия дисертационен труд „Подходи и механизми на Служба „Военна полиция” за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България” притежава необходимите качества за да бъде оценен като разработен и завършен в съответствие с научните и административните изисквания на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за прилагането му. Предвид отразените в рецензията оценки за актуалност, значимост на изследването и получените резултати и потвърдените приноси, препоръчвам на научното жури да присъди образователно-научната степен

„доктор“ на **Владислав Славов Славов** по научна специалност 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство" (Отбрана и национална сигурност), област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана", професионално направление 9.1. „Национална сигурност".

Професор д.н.: _____ (Митко Стойков)

22.06.2020 г.

гр. София